
SYMPOZJUM NAUKOWE
Z OKAZJI 25-LECIA OBECNOŚCI ŚW. JANA PAWŁA II W PRZEMYŚLU
PRZEMYŚL, 2 CZERWCA 2016 R.*

Ks. Henryk Borcz (Przemyśl)

Premislia Christiana
(2016/2017) t. 17, s. 43-54

WIZYTA OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II
W PRZEMYŚLU 2 CZERWCA 1991 ROKU
Przygotowania i przebieg

Ćwierć wieku już upłynęło od pamiętnego dnia, kiedy to w niedzielę 2 czerwca 1991 roku św. papież Jan Paweł II po raz pierwszy nawiedził Diecezję Przemyską w trakcie czwartej Pielgrzymki do Ojczyzny, odbywanej pod hasłem: „Bogu dziękujcie, ducha nie gaście”. Główne zaś przesłanie tej pielgrzymki stanowił Dekalog¹. W 1991 roku Papież dwukrotnie przyjeżdżał do Polski. W pierwszej części wizyty, w czerwcu (od 1 do 9 czerwca), Jan Paweł II odwiedził 12 miast (w tym Rzeszów i Przemyśl w ówczesnej Diecezji Przemyskiej). Ponownie Papież przyjechał do Polski w sierpniu na Światowy Dzień Młodzieży na Jasnej Górze w Częstochowie (13 – 16 sierpnia 1991). Była to zarazem 51 zagraniczna pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II. Papież po raz pierwszy przyjechał do Polski w odmienionej sytuacji politycznej po „okrągłym stole”, 2 lata po wznowieniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a Watykanem (1989).

1. Przygotowania do wizyty w diecezji

Historyczna pierwsza wizyta papieża Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej w czerwcu 1991 roku była relatywnie krótka, gdyż trwała łącznie około 9 godzin, w tym w Przemyślu niespełna 3 godziny. Jednakowoż przygotowania

---

* W ramach sympozjum miały miejsce następujące wystąpienia:

- ks. dr Henryk Borcz, *Wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Przemyślu 2 czerwca 1991 roku Przygotowania i przebieg*;
- ks. mitrat Bogdan Stepan, *Idee przewodnie przemówienia papieskiego wygłoszonego podczas spotkania z wiernymi kościoła greckokatolickiego*;
- ks. dr hab. Waclaw Siwak, *Pouczenia Najwyższego Pasterza. Jan Paweł II w diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego – 2 VI 1991 r.*

¹ Po raz drugi papież Jan Paweł II był w Archidiecezji Przemyskiej 9 i 10 czerwca 1997 r. (Dukla i Krosno), wtedy też dokonał kanonizacji błogosławionego Jana z Dukli.

do niej rozpoczęły się już na początku 1990 roku. Zostały one zintensyfikowane po 10 września 1990 roku, kiedy utworzony został Komitet Organizacyjny Wizyty Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej. Miało to miejsce w dniu 10 września 1990 roku, podczas spotkania ówczesnego ordynariusza przemyskiego biskupa Ignacego Tokarczuka z kapłanami z Rzeszowa i okolicy w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzeszowie na Drabiniance (obecna katedra Diecezji Rzeszowskiej). Głównym celem tamtego spotkania było omówienie wstępnego „roboczego” programu planowanej na następny rok wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Rzeszowie, podczas której miała nastąpić beatyfikacja Sługi Bożego Biskupa Przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara (1842-1924)². Ostateczny program pielgrzymki miał być podany do publicznej wiadomości dopiero po jego zatwierdzeniu przez Ojca Świętego, co miało nastąpić po wizycie w Polsce Komisji Watykańskiej z ojcem Roberto Tucci S.J. organizatorem pielgrzymek zagranicznych papieża Jana Pawła II i po pobycie zainteresowanych biskupów w Watykanie. Należy zaznaczyć, że w tamtym czasie w planie wizyty nie brano jeszcze pod uwagę przyjazdu papieża do Przemyśla. Centralnym miejscem spotkania Ojca Świętego z wiernymi Diecezji Przemyskiej miał być Rzeszów. Był on największym miastem w granicach Diecezji Przemyskiej a ponadto miał dobre połączenia komunikacyjne (drogowe, kolejowe i lotnicze) z całym regionem.

W trakcie spotkania 10 września 1990 roku w Rzeszowie ukonstytuowany został Komitet Organizacyjny Wizyty papieża Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej z biskupem Ignacym Tokarczukiem – protektorem. Jego przewodniczącym ordynariusz zamianował ówczesnego biskupa pomocniczego przemyskiego (obecnie rzeszowskiego) Edwarda Białogłowskiego. Powołano 8 komisji złożonych z księży i ludzi świeckich. Ponadto ukonstytuowano Komitet Honorowy, zrzeszający przedstawicieli duchowieństwa oraz władz (Wojewodowie: Przemyski, Rzeszowski, Krośnieński i Tarnobrzeski, Prezydenci: Rzeszowa i Przemyśla, senatorowie) i różnych instytucji miasta Rzeszowa (policji, wojska, straży pożarnej, harcerzy, służb miejskich). Na plac celebry papieskiej wybrano rozległe niezabudowane tereny położone w pobliżu rzeszowskiego kościoła Najświętszego Serca Jezusowego³. W celu uniknięcia wielotorowości w przygotowaniach, wszystkie decyzje Komitetu Organizacyjnego, ustalenia i zobowiązania przy współpracy z władzami świeckimi, propozycje, wywiady dla mediów (prasy, radia i telewizji) miały być uzgadniane z biskupem ordynariuszem

---

² AAprz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Zaświadczenie dotyczące ustanowienie Komitetu Organizacyjnego Wizyty Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej z 14 XI 1990.

³ *Komitet Przygotowania Wizyty Papieskiej w Rzeszowie*, „Kronika Diecezji Przemyskiej” 75 (1990), s. 34.

I. Tokarczkiem⁴. Z chwilą ustanowienia Komitetu Organizacyjnego rozpoczęły się wzmożone przygotowania do pielgrzymki zarówno od strony organizacyjnej, jak i duchowej⁵. Gromadzone były też fundusze niezbędne na pokrycie kosztów związanych z organizacją Pielgrzymki i wykonywanymi pracami. Nad celowością dysponowania nimi czuwała Komisja Finansowa, ustanowiona przez władzę diecezjalną⁶.

Następne spotkanie strony kościelnej z władzami cywilnymi Rzeszowa i wojewódzkimi w związku z przygotowywaną wizytą Ojca Świętego w Diecezji Przemyskiej, mało miejsce 20 grudnia 1990 roku w Rzeszowie w domu parafialnym przy kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa. W trakcie spotkania omawiano głównie kwestie techniczne związane ze zbliżającą się wizytą Dostojnego Gościa w Rzeszowie (m.in. współdziałanie służb porządkowych kościelnych z policją i wojskiem, funkcjonowanie miasta w czasie wizyty, dekoracja tras przejazdowych, przygotowanie placu celebry i jego nagłośnienie, ołtarz papieski, centrum prasowe i akredytacje, obsługa gości). Ordynariusz biskup I. Tokarczuk, nawiązując do swojej niedawnej wizyty w Rzymie, zaznajomił zgromadzonych z poczynionymi tam ustaleniami programowymi odnośnie wizyty papieża. Wtedy też po raz ogłosił on publicznie, iż papież Jan Paweł II zamierza spotkać się z wiernymi obrządku greckokatolickiego⁷.

Wierni o zbliżającej się pielgrzymce Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski i do Diecezji Przemyskiej informowani byli sukcesywnie przy różnych okazjach przez swoich duszpasterzy a także przez środki masowego przekazu. Oficjalnie natomiast o przygotowaniach do pielgrzymki w diecezji i o mającej nastąpić wtedy beatyfikacji Sługi Bożego biskupa Józefa Pelczara poinformował wiernych biskup I. Tokarczuk w Słowie pasterskim odczytanym w kościołach

---

⁴ AAprz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Biskup ordynariusz I. Tokarczuk – „Pro memoria” dla członków Diecezjalnego Komitetu z 27 X 1990.

⁵ W artykule, z racji ograniczeń objętościowych, pomija się wiele kwestii szczegółowych związanych zarówno z przygotowaniem na płaszczyźnie duchowej i organizacyjnej, jak też jej tła społeczno-politycznego i religijnego.

⁶ AAprz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Komunikat Komitetu Organizacyjnego Wizyty Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej 1990. Przewodniczącym Komisji został ks. J. Bar – wicekanclerz Kurii Biskupiej w Przemyślu, natomiast członkami dziekani: ks. Józef Sądej z Rzeszowa, ks. Władysław Kenar z Łańcuta i ks. Adam Nowak ze Strzyżowa. Fundusze gromadzone były na specjalnym koncercie w Banku Gospodarki Żywnościowej w Oddziale w Przemyślu.

⁷ AAprz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Protokół ze spotkania w związku z wizytą Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej, które odbyło się dn. 20 XII 1990 w domu parafialnym przy kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzeszowie.

diecezji w niedzielę 10 lutego 1991 roku. To historyczne wydarzenie miało mieć miejsce za niecałe pół roku w Rzeszowie w niedzielę 2 czerwca 1991 roku⁸.

2. Przemysł na trasie pielgrzymki papieskiej

W połowie stycznia 1991 roku do Przemyśla dotarła dosyć niespodziewanie wiadomość, że miasto to włączone zostało do programu zbliżającej się wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Polsce. Czasu do poczynienia niezbędnych przygotowań pozostało niewiele. W związku z tym biskup ordynariusz I. Tokarczuk zaprosił na 22 stycznia 1991 roku na spotkanie robocze do domu biskupiego w Przemyślu ówczesnych przedstawicieli przemyskich władz wojewódzkich i samorządowych. W naradzie, której przewodniczył pasterz przemyski udział wzięli: Wojewoda Przemyski Jan Musiał, Wicewojewoda Wiesław Winiarz, Przewodniczący Rady Miejskiej Andrzej Matusiewicz, Prezydent Miasta Mieczysław Napolski, Wiceprzewodniczący Rady Miasta Leszek Zając, Komendant Wojewódzkiej Policji w Przemyślu i jego zastępca a także księża z Kurii Biskupiej: ks. Stanisław Krzywiński – Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego Kurii przemyskiej, ks. Zdzisław Majcher – Kanclerz Kurii Biskupiej w Przemyślu oraz ks. Wacław Partyka⁹.

Kwestie, jakie zamierzano omówić w związku z wizytą papieża Jana Pawła II w Przemyślu wypunktował ks. S. Krzywiński – Delegat ordynariusza do spraw Pielgrzymki na teren Przemyśla. Były to: wyznaczenie i przygotowanie drogi dojazdowej orszaku papieskiego z lądowiska do katedry rzymskokatolickiej, nagłośnienie trasy przejazdu, dekoracja trasy dojazdowej i miasta, umożliwienie wiernym zgromadzonym w Przemyślu oglądania przekazu telewizyjnego uroczystości papieskich zarówno z Rzeszowa, jak też i na miejscu w Przemyślu z trasy przejazdu orszaku papieskiego, udział w wizycie papieskiej w Przemyślu służb porządkowych i wojska, udział wiernych miejscowych i ewentualnie wiernych spoza wschodniej granicy, zaopatrzenie ludności, szczególnie przybyszów spoza miasta (gastronomia), dokumentacja filmowa nawiedzenia katedry rzymskokatolickiej przez Ojca Świętego¹⁰.

W trakcie dyskusji, skoncentrowanej wokół kwestii zaproponowanych przez ks. S. Krzywińskiego, wysunięto szereg propozycji i konkretnych rozwiązań. Dotyczyły one zarówno przygotowania infrastruktury Przemyśla do wizyty papieża Jana Pawła II, jak też jej scenariusza (przebiegu). Jeśli idzie o przygotowanie infrastruktury miasta to za najważniejsze uznano remont dróg oraz

---

⁸ *Słowo Pasterskie Biskupa Ordynariusza z okazji rozpoczęcia XXIV Tygodnia Modłów o trzeźwość Narodu z 21 I 1991*, „Kronika Diecezji Przemyskiej” 76 (1991), s. 20-21.

⁹ AAPrz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Protokół z posiedzenia Komitetu organizacyjnego pielgrzymki Ojca św. na terenie miasta Przemyśla w rezydencji Księdza Biskupa Ordynariusza 22 I 1991.

¹⁰ Ibidem.

chodników na trasie przejazdu orszaku papieskiego, zwłaszcza w okolicach katedry. Odpowiedzialnym za to wyznaczony został Wiceprzewodniczący Rady Miasta Leszek Zając. Dekoracją miał zająć się plastyk wyznaczony przez Prezydenta miasta (zaś ze strony kościelnej ks. Tadeusz Koński proboszcz parafii Przemyśl – Błonie oraz ks. Wacław Partyka). Nagłośnienie trasy przejazdu wzięło na siebie wojsko. Służbę medyczną do obsługi pielgrzymki miał zorganizować i nadzorować Lekarz Wojewódzki Bogusław Dawnis wraz z zespołem współpracowników oraz Komendant Policji. Zaopatrzeniem miasta na dni wizyty miał zająć się Prezydent Przemyśla Mieczysław Napolski. Z kolei harcerze zorganizować mieli noclegi dla około 2 tys. gości spoza Przemyśla w specjalnym tzw. „miasteczku”. Kwestiami finansowymi (zbiórka funduszków) zająć się miała Komisja kościelna. Pomyślano też o przygotowaniu planów miasta wraz z informacją dla przybyszów z zewnątrz, jak też pamiątek z okazji wizyty. Odpowiedzialnym za to wyznaczono ks. S. Krzywińskiego. Prezydent miasta poinformował, że drukowana jest już mapa miasta w drukarni w Łańcucie. Na jej odwrocie miała być zamieszczona informacja o mieście. Wojewoda J. Musiał zaproponował wybite medale pamiątkowe z okazji wizyty: dla Ojca Świętego – srebrnego, dla chętnych – z brązu lub innego metalu. On też wziął na siebie tę sprawę. Z kolei o dokumentację audiowizualną spotkania Ojca Świętego z wiernymi w katedrze miał zadbać Urząd Wojewódzki. Urząd Wojewódzki wziął także na siebie akredytację dziennikarzy¹¹.

Jeśli idzie o scenariusz pobytu papieża Jana Pawła II w Przemyślu to zaprezentowano robocze warianty przejazdu Ojca Świętego do katedry i Jego spotkania ze zgromadzonymi tam wiernymi (ostateczny scenariusz miał być zatwierdzony przez Watykan):

- Pierwsza tzw. „stacja”: przejazd Ojca Świętego samochodem przez lądowisko – stadion [Klubu Sportowego „Polna” przy ulicy Sanockiej], na którym planowano zgromadzić młodzież. Zatrzymanie się samochodu papieskiego na kilka minut uzależniono od ostatecznego programu zatwierdzonego przez Rzym.

- Druga „stacja”: zwolniony przejazd samochodu „papamobile” przez Rynek przemyski, gdzie mieli zgromadzić się przedstawiciele władz samorządowych wojewódzkich i miejskich. Brane było pod uwagę krótkie przemówienie Ojca Świętego do zgromadzonych¹².

Komendant Policji poinformował uczestników narady, że policja ma już przygotowany specjalny plan spotkania wiernych z papieżem na trasie przejazdu orszaku. Potrzebni byli porządkowi ze strony kościelnej (miało odbyć się spotkanie zainteresowanych stron w tej sprawie). Poszczególne parafie (dekana-

---

¹¹ Ibidem.

¹² W praktyce okazało się, że projektowany zaprojektowany 22 I 1991, mocno rozbudowany program wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Przemyślu został ze względów czasowych w niektórych punktach zredukowany.

ty) miały mieć wyznaczone swoje miejsca na trasie. Ze względów bezpieczeństwa musiało być ograniczone przemieszczanie się ludzi zarówno po Rynku, jak i na ulicach.

Dla oczekujących na przyjazd Ojca Świętego odprawiona miała być wcześniej w katedrze Msza św. oraz zaprezentowany specjalny program (odpowiedzialnym za to został ks. prałat Stanisław Krzywiński z zespołem księży).

Wierni spoza wschodniej granicy mieli być kierowani na spotkanie z Ojcem Świętym do Rzeszowa i Lubaczowa, gdyż w Przemyślu nie było możliwości na dłuższe spotkanie z nimi. Stosunkowo krótki był też czas przejazdu orszaku papieskiego ulicami miasta. W tym miejscu należy przypomnieć, że już w trakcie rzeczonoego posiedzenia odbywanego 22 stycznia 1991 roku, zapadła decyzja o włączeniu do nagłośnienia miasta Przemyśla oprócz katedry rzymskokatolickiej również i kościoła Serca Pana Jezusa (obecna katedra greckokatolicka), gdzie miało odbyć się spotkanie Ojca Świętego ze społecznością greckokatolicką¹³.

Jeszcze przed zakończeniem narady strony kościelnej z przedstawicielami władz lokalnych i wojewódzkich ordynariusz biskup I. Tokarczuk zaproponował powołanie Komitetu Organizacyjnego Wizyty papieża Jana Pawła II w Przemyślu, na wzór związanego kilka miesięcy wcześniej w Rzeszowie. Kandydatów ze strony świeckiej do tego gremium miał przedstawić Wojewoda J. Musiał¹⁴.

Od chwili ogłoszenia wiadomości, że papież Jan Paweł II w trakcie swojej wizyty w Polsce w czerwcu 1991 roku nawiedzi także Przemyśl, prowadzone były równolegle intensywne przygotowania do tego historycznego wydarzenia, zarówno od strony organizacyjnej, jak też duchowej, tym bardziej, że czasu pozostało niewiele. W najbliższych miesiącach drogi dojazdowe ze stadionu Polnej do katedry rzymskokatolickiej otrzymały nową nawierzchnię. Zadbano też o odnowienie elewacji niektórych budynków. Przygotowywał się też duchowo do wizyty Przemyśl i duszpasterze przemyscy. Jedno ze spotkań organizacyjnych księży miało miejsce 7 marca 1991 roku w parafii Trójcy Świętej. Celem spotkania było „omówienie bliższego przygotowania do wizyty Ojca Świętego w Przemyślu”¹⁵.

Niecały miesiąc przed datą wizyty papieskiej odbyła się 6 maja 1991 roku w Rzeszowie Kongregacja Księży Dziekanów z całej diecezji poświęcona bezpośredniemu przygotowaniu wizyty Ojca Świętego w Diecezji Przemyskiej

---

¹³ AAPrz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Protokół z posiedzenia Komitetu organizacyjnego pielgrzymki Ojca św. na terenie miasta Przemyśla w rezydencji Księdza Biskupa Ordynariusza 22 I 1991.

¹⁴ Roboczy plan brał pod uwagę spotkanie członków Komitetu z Janem Pawłem II w domu biskupim po uroczystości.

¹⁵ AAPrz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Komunikat z zebrania księży proboszczów miasta Przemyśla w parafii Św. Trójcy w dniu 7 III 1991.

(w Rzeszowie i w Przemyślu). W jej trakcie ordynariusz omówił m.in. szczegółowe kwestie związane z wizytą papieską w Diecezji Przemyskiej i beatyfikacją Sługi Bożego biskupa Józefa Sebastiana Pelczara. W drugiej części kongregacji Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Wizyty papieża Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej biskup sufragan Edward Białogłowski przedstawił wraz z księżmi współpracownikami szczegóły programu wizyt w Rzeszowie i Przemyślu w dniu 2 czerwca¹⁶.

16 maja 1991 roku, w ramach przygotowań do wizyty Ojca Świętego w Przemyślu miało miejsce modlitewne spotkanie młodzieży zorganizowane przez księży katechetów i Ruch „Światło-Życie”. Spotkanie, w którym uczestniczyło ok. 800 młodych ludzi objęło trzy stacje:

1. W kościołach parafialnych, kaplicach, internatach, koszarach (zawiązanie wspólnoty) miasta Przemyśla.
2. Przy grobie Sługi Bożego biskupa Józefa S. Pelczara w kościele Najświętszego Serca Jezusa (nabożeństwo biblijne). Stamtąd zgromadzeni przeszli z zapalonymi od paschału świecami do katedry.
3. Stacja w katedrze, gdzie zgromadzeni wysłuchali nagrania przemówienia Ojca Świętego Jana Pawła II do młodzieży na Westerplatte (w czerwcu 1987), podczas Jego Trzeciej pielgrzymki do Polski. Spotkanie zakończono odśpiewaniem Apelu Jasnogórskiego¹⁷.

Dwa dni później, w sobotę 18 maja 1991 roku zorganizowano przeniesienie relikwii Sługi Bożego biskupa Józefa Sebastiana Pelczara z kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Przemyślu. Relikwie przełożono do relikwiarza i przeniesiono do kaplicy w domu biskupim. Tydzień później, w niedzielę 26 maja dokonano uroczystego ich przeniesienia z kaplicy biskupiej do Bazyliki Katedralnej Przemyskiej. Relikwiarz (sarkofag) umieszczony został w ołtarzu kaplicy Pana Jezusa Ukrzyżowanego (kaplicy Fredrów), gdzie dotąd się znajduje. Nabożeństwu i Mszy św. celebrowanej z tej okazji przewodniczył sufragan biskup Bolesław Taborski, przy licznych udziałach kapłanów, alumnów Seminarium Duchownego, sióstr zakonnych (w tym sióstr Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Pana Jezusa, założonego przez Sługę Bożego) i wiernych¹⁸.

Należy odnotować, że w nurcie przygotowań do wizyty Ojca Świętego w Diecezji Przemyskiej organizowane były na jej terenie rozmaite imprezy kulturalne i sportowe, nakierowujące uwagę lokalnych społeczności na to historyczne wydarzenie. Jedną z nich miała miejsce w Krośnie, gdzie miejscowy Klub Żużlowy zorganizował 25 maja 1991 roku turniej żużlowy połączony z występami folklorystycznymi i pokazami lotniczymi, w którym udział wzięli

---

¹⁶ *Kongregacja Księżów Dziekanów Diecezji Przemyskiej 6 V 1991*, „Kronika Diecezji Przemyskiej” 76 (1991), s. 39.

¹⁷ *Modlitewne spotkanie młodych w Przemyślu*, ibidem, s. 39.

¹⁸ *Przeniesienie relikwii Sł. B. biskupa Józefa Pelczara*, ibidem, s. 38-39.

zawodnicy z krajów, które odwiedził Ojciec Święty. W imprezie, której patronował biskup E. Białogłowski, uczestniczyło około 6 tysięcy osób. Część zysków z imprezy przeznaczono na dar ołtarza w dniu celebry papieskiej w Rzeszowie¹⁹.

Kilkanaście dni przed przyjazdem papieża Jana Pawła II do Przemyśla ogłoszono drukowany program Jego wizyty w Diecezji Przemyskiej (w Rzeszowie i Przemyślu)²⁰. Dla uczestników spotkania z Ojcem Świętym w katedrze przemyskiej wydrukowano specjalne karty wstępu. Natomiast w mieście i parafiach diecezji rozwieszono przygotowane specjalnie na tę okazję plakaty informacyjne.

Program dla Przemyśla na niedzielę 2 czerwca 1991 roku przewidywał:

- 17.25 – Przyłot papieża Jana Pawła II na stadion Polnej, przejazd ulicami: Piłsudskiego, Kościuszki, Rynek, Asnyka, Katedralną i Zamkową do bazyliki katedralnej [rzymskokatolickiej].
- 17.50 – Nawiedzenie relikwii Błogosławionego biskupa J.S. Pelczara i spotkanie z wiernymi, przejazd na spotkanie z grekokatolikami.
- 19.30 – Przejazd przez miasto na lądowisko i odlot do Lubaczowa²¹.

3. Ojciec Święty w Rzeszowie

Historyczna wizyta papieża Jana Pawła II w Diecezji Przemyskiej rozpoczęła się w niedzielę 2 czerwca 1991 roku. Około godz. 10.45 Ojciec Święty Jan Paweł II po przylocie samolotem z Koszalina stanął na płycie lotniska w Jasionce pod Rzeszowem. Ojcu Świętemu towarzyszyła 28-osobowa świta papieska. Ojca Świętego powitali: biskup przemyski Ignacy Tokarczuk, wojewoda rzeszowski Kazimierz Ferenc, wicewojewoda Józef Frączek, prezydent Rzeszowa Mieczysław Janowski i wiceprezydent Józef Górny oraz kilka tysięcy wiernych. O godz. 11.35 orszak papieski dotarł na błonia przy kościele Najświętszego Serca Jezusowego (dzisiejsza katedra). Oczekiwało tam na Ojca Świętego ok. 600 tys. wiernych. Niektórzy z nich przebywali na placu od wieczora poprzedniego dnia. Około godziny 11.50 papież Jan Paweł II odprawił w pobliżu kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa Mszę św., podczas której dokonał beatyfikacji Sługi Bożego biskupa Józefa Sebastiana Pelczara (1842-1924). Homilię Ojciec Święty poświęcił w dużej mierze beatyfikowanemu biskupowi Pelczarowi. Przy końcu wyraził wielkie uznanie dla ówczesnego pastora Diecezji Przemyskiej, biskupa Ignacego Tokarczuka za jego wielkie doko-

---

¹⁹ *Żużłowy turniej w Krośnie z okazji Przemyskiej Pielgrzymki*, ibidem, s. 40-41.

²⁰ AAPrz, sygn. Pielgrzymki. Pielgrzymka papieża Jana Pawła II 1991, Program wizyty Papieskiej w diecezji przemyskiej 2 czerwca 1991 (druk).

²¹ Ibidem.

niania w czasie jego długoletniej posługi w Przemyślu²². Pod koniec Mszy św. papież Jan Paweł II rekoronował cudowny obraz Matki Bożej Pocieszenia z Jodłówki oraz poświęcił korony do obrazów: Matki Bożej Szkaplerznej z Łańcuta i Matki Bożej Bolesnej z Radomyśla. Przed odmówieniem modlitwy Anioł Pański Ojciec Święty wezwał wiernych uczestniczących we Mszy św., także tych spoza Diecezji Przemyskiej, spoza Wisły i Sanu, spoza gór, braci i siostry z diecezji leżących na Ukrainie oraz na Słowacji do zjednoczenia się w modlitwie do Matki Bożej²³. Msza św. beatyfikacyjna zakończyła się odśpiewaniem hymnu *Boże coś Polskę*. Udając się do zakrystii, Jan Paweł II poświęcił kamienie węgielne dla budujących się nowych kościołów. Po południu o godz. 16.00 Jan Paweł II w asystencji kardynałów i biskupów poświęcił kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa (obecna katedra Diecezji Rzeszowskiej), będący wotum 600-lecia Diecezji Przemyskiej.

4. Ojciec Święty w Przemyślu

Po zakończonych uroczystościach w Rzeszowie papież Jan Paweł II jeszcze tego samego dnia w godzinach popołudniowych ok. godz. 16.40 odleciał helikopterem ze stadionu rzeszowskiej „Stali” do Przemyśla w towarzystwie biskupa Ignacego Tokarczuka. Odlatujące śmigłowce zegnały tysiące rzeszowian. Po przylocie ok. godz. 17.15 na stadion Klubu Sportowego „Polna” przy ulicy Sanockiej dostojnego gościa Jana Pawła II powitali: ordynariusz przemyski biskup Ignacy Tokarczuk, biskup obrządku greckokatolickiego Jan Martyniak oraz przedstawiciele władz wojewódzkich oraz samorządowych: Wojewoda Jan Musiał, Przewodniczący Rady Miasta Andrzej Matusiewicz, Wiceprzewodniczący Rady Miasta Leszek Zajac, Prezydent Przemyśla Mieczysław Napolski i Wiceprezydent Julian Dorosz.

Okolo godz. 17.30 orszak papieski wyruszył w stronę katedry rzymskokatolickiej Wybrzeżem Piłsudskiego, ul. Kościuszki, poprzez Rynek, ul. Asnyka i Katedralną do katedry. Papież był doskonale widoczny, gdyż poruszał się tradycyjnie papamobile (specjalnym przeszklonym samochodem). Na ulicach na trasie przejazdu dostojnego Gościa witało owacyjnie tysiące zgromadzonych ludzi. W utrzymaniu porządku policji pomagali wolontariusze (przejazd filmowany był przez policję).

---

²² Zob. JAN PAWEŁ II, *Odnawiać świadomość prawa Bożego i odkupienia w Chrystusie* (Homilia w czasie Mszy św. beatyfikacyjnej Biskupa Józefa Sebastiana Pelczara przy kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa, 2 czerwca 1991 r., 2 VI 1991), w: *„Bogu dziękujcie, Ducha nie gaście”*. Czwartą wizytą duszpasterską w Polsce 1-9 czerwca 1991 roku, ed. Libera Editrice Vaticana 1991, s. 35-39.

²³ Zob. JAN PAWEŁ II, *Bądź pozdrowiona Matko Serca Jezusowego* (Rozważanie przed odmówieniem modlitwy „Anioł Pański” i końcowe błogosławieństwo, 2 czerwca 1991), ibidem, s. 40-41.

4. 1. Spotkanie ze społecznością rzymskokatolicką

Papież po przybyciu (ok. godz. 17.40) do katedry rzymskokatolickiej uczestniczył w krótkim nabożeństwie i modlił się przy relikwiach błogosławionego biskupa Józefa Sebastiana Pelczara, którego kilka godzin wcześniej beatyfikował w Rzeszowie. Jego postaci poświęcił część wygłoszonego z tej okazji przemówienie. Następnie Papież zwrócił się do sióstr założonego przez nowego błogosławionego Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Pana Jezusa²⁴.

Tu też spotkał się z duchowieństwem Diecezji Przemyskiej i wiernymi (w katedrze byli obecni m.in. kardynałowie Józef Glemp, Franciszek Macharski i kard. Myrosław Lubacziwski). W katedrze też ogłosił podniesienie ówczesnego ordynariusza przemyskiego biskupa Ignacego Tokarczuka do godności arcybiskupiej w uznaniu zasług dla Kościoła i Diecezji Przemyskiej. Na zakończenie spotkania polecił opiece Bożej Przemyśl i całą diecezję. Po wyjściu z katedry Ojciec Święty udał się na krótko do domu biskupiego.

4. 2. Spotkanie ze społecznością greckokatolicką

Z katedry rzymskokatolickiej Ojciec Święty Jan Paweł II przejechał papamobile w towarzystwie arcybiskupa Ignacego Tokarczuka i kardynała Józefa Glempla do kościoła parafialnego i garnizonowego Najświętszego Serca Pana Jezusa (obecnej katedry greckokatolickiej) na spotkanie z grekokatolikami. Tam około godz. 18.35 miało miejsce oficjalne przywitanie Ojca Świętego przez biskupa Jana Martyniaka, w obecności hierarchów wschodnich i duchownych (na czele z kard. Myrosławem Lubacziwskim, głową Kościoła greckokatolickiego na Ukrainie i emigracji). Natomiast licznie zgromadzeni wierni tego obrządku zaintonowali na cześć Jana Pawła II *Mnohaja Lita*. To pierwsze w Polsce oficjalne spotkanie Ojca Świętego z wiernymi obrządku bizantyńsko-ukraińskiego, trwające prawie 1 godzinę (od 18.35 do 19.35) miało formę nabożeństwa. Przemówił biskup Jan Martyniak po ukraińsku a następnie Ojciec Święty po polsku. Dwa fragmenty przemówienia wypowiedział w języku ukraińskim, zapewniając profetycznie ku radości zgromadzonych, że „Jeśli mi Pan Bóg pozwoli przyjechać do Lwowa, to będzie więcej po ukraińsku”²⁵.

Ojciec Święty w trakcie spotkania oddał „na wieczną własność” greckokatolickiej Diecezji Przemyskiej kościół Serca Pana Jezusa, ustanawiając go jednocześnie katedrą tego obrządku. Kościół ten wcześniej został przekazany

---

²⁴ Zob. JAN PAWEŁ II, *Był świadkiem miłości Boga do tego ludu* (Przemówienie u grobu Bł. Józefa Sebastiana Pelczara w Przemyślu, 2 VI 1991), ibidem, s. 45-49.

²⁵ Por. JAN PAWEŁ II, *Wasza wolność wyrosła z ofiary wielu męczenników* (Spotkanie z grekokatolikami w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Przemyślu, 2 VI 1991), ibidem, s. 50-56.

w darze Papieżowi przez arcybiskupa Ignacego Tokarczuka, co Jan Paweł II nie omieszkał zaakcentować w swoim wystąpieniu:

„Ks. arcybiskup Ignacy Tokarczuk, pasterz Diecezji Przemyskiej obrządku łacińskiego, zatroskany o rozwiązanie problemu kościoła katedralnego waszego obrządku, w duchu uzgodnień podpisanych w lutym tego roku przekazuje na moje ręce ten kościół poświęcony Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Księżę Biskupie, z ogromną radością i wdzięcznością przyjmuję ten dar Twojej diecezji i całego Kościoła obrządku łacińskiego. Przekazuję tę świątynię na wieczystą własność wam, drodzy Bracia i Siostry obrządku greckokatolickiego, zwanego bizantyńsko-ukraińskim, zamiast kościoła, który zgodnie ze wspomnianą umową miał być zbudowany. Kościół ten ustanawiam dziś Katedrą diecezji i biskupa waszego obrządku”²⁶.

Po opuszczeniu katedry greckokatolickiej i pożegnaniu z biskupami i duchownymi Ojciec Święty podszedł jeszcze na krótko w stronę sektora, w którym byli zgromadzeni wierni obrządku greckokatolickiego (w pobliżu pałacu biskupów greckokatolickich). Następnie orszak papieski udał się samochodami w drogę powrotną na lądowisko na stadionie „Polnej” (orszak dotarł tam około godz. 19.45). Stamtąd papież Jan Paweł II odleciał śmigłowcem do Lubaczowa²⁷. Pamiętna wizyta Ojca Świętego w Przemyślu trwała niespełna 3 godziny (przyłot ok. 17.15 odlot ok. 20.00). Wizycie Ojca Świętego zarówno w Przemyślu jak i w Rzeszowie towarzyszyła i sprzyjała piękna pogoda.

5. Po pielgrzymce

Zaraz po zakończonej pielgrzymce Ojca Świętego w Diecezji Przemyskiej, jeszcze w trakcie Jego pobytu w Polsce, ówczesny jej pasterz arcybiskup Ignacy Tokarczuk skierował do wiernych 6 czerwca 1991 roku komunikat (*Słowo pasterskie [...] po wizycie Ojca św. Jana Pawła II w diecezji*), w którym nawiązał do najważniejszych owoców związanych z tym dziejowym wydarzeniem, takich jak: umocnienie w wierze, wezwanie do budowania wiary na skale, którą jest Jezus Chrystus, beatyfikacja biskupa Józefa Sebastiana Pelczara, poświęcenie w Rzeszowie kościoła Najświętszego Serca Jezusowego – wotum 600-lecia Diecezji Przemyskiej, nałożenie koron na wizerunek Matki Pociesze-

---

²⁶ Ibidem, s. 55-56.

²⁷ Do Lubaczowa Ojciec Święty przybył śmigłowcem w godzinach wieczornych w niedzielę 2 VI 1991. Pierwsze kroki skierował do miejscowej prokatedry, gdzie powitał go arcybiskup Marian Jaworski, ówczesny administrator apostolski diecezji w Lubaczowie, później arcybiskup lwowski obrządku łacińskiego. Ojciec Święty w krótkim przemówieniu przypomniał wielkie tradycje Kościoła na tych terenach. Przypomniał także postać śp. kardynała Władysława Rubina, którego ciało spoczywa w krypcie prokatedry lubaczowskiej. W poniedziałek, 3 VI o godz. 8.30 Jan Paweł II odprawił Mszę św. na miejscowym stadionie dla wielotysięcznej rzeszy wiernych.

nia z Jodłówki k. Pruchnika. W Przemyślu z kolei papież nawiedził bazylikę katedralną rzymskokatolicką, spotkał się z wiernymi obu obrządków, przekazał kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa na katedrę bizantyjsko-ukraińską. Z wschodniej granicy przybyło na spotkanie z Ojcem Świętym około 3500 osób (Rzeszów, Przemyśli i Lubaczów). Owoce pielgrzymki były możliwe dzięki modlitwie i pracy wielu ludzi. Pasterz podziękował też Komitetowi Organizacyjnemu Wizyty, władzom świeckim, służbom, harcerzom, policji, wojsku, parafiom, które przyjmowały pątników, wiernym, wszystkim księżom zaangażowanym w pielgrzymkę, Papieskiej Służbie Kościelnej i „wszystkim ludziom dobrej woli, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do godnego przygotowania tych uroczystości”²⁸.

Powtórne podsumowanie Wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Rzeszowie i Przemyślu, tym razem w gronie kapłanów, miało miejsce 19 października 1991 roku podczas jesiennej Kongregacji Księży Dziekanów w Domu rekolekcyjnym w Jarosławiu, odbytej pod przewodnictwem ordynariusza arcybiskupa Ignacego Tokarczuka²⁹.

***

Po nawiedzeniu Przemyśla papież Jan Paweł II udał się w dalszą drogę po Polsce. W dniach od 3 do 9 czerwca spotkał się z wiernymi w Lubaczowie, Kielcach, Radomiu, Łomży, Białymstoku, Olsztynie, Włocławku, Płocku i Warszawie, skąd 9 czerwca odleciał do Watykanu. Powrócił do Polski 13 sierpnia na spotkanie z młodzieżą w Częstochowie (15-16 sierpnia). 14 sierpnia przebywał w Krakowie, Wadowicach i Częstochowie, 15 i 16 sierpnia w Częstochowie. Powrócił do Watykanu 16 sierpnia. Ojciec Święty pragnął już po zakończonej oficjalnej 16 sierpnia wizycie w Ojczyźnie spędzić kilka dni na wypoczynku w Zakopanem i Tatrach. Zrezygnował z tego, kiedy w niektórych mediach laickich pojawiły się cyniczne pytania „ile to będzie kosztować?”. Jan Paweł II, głęboko dotknięty tym, zrezygnował z wyjazdu w góry; odwiedził tylko Kraków i rodzinne Wadowice.

---

²⁸ *Słowo pasterskie ordynariusza przemyskiego arcybiskupa Ignacego Tokarczuka po wizycie Ojca św. Jana Pawła II w diecezji*, „Kronika Diecezji Przemyskiej” 76 (1991), s. 21.

²⁹ *Kongregacja jesienna księży dziekanów w Diecezji Przemyskiej*, ibidem, s. 42-43.